

การเปลี่ยนแปลงสวัสดิการสังคมจากการดำเนินนโยบายราคายางพาราในประเทศไทย

Changes in Social Welfare due to the Policy of Thai Rubber Price

สร้อยฟ้า เสริฐแก้ว* และมนตรี โสคติยานุรักษ์

Soyfa Sertkaew* and Montree Socratayanurak

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ 10240

Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration, Bangkok, Thailand 10240

*Corresponding Author: sertkaew@gmail.com

Received: July 19, 2019

Revised: September 9, 2019

Accepted: October 10, 2019

Abstract

This research was aimed at analyzing the efficiency of price policies on the Thai economic system. Policy efficiency was considered in terms of social welfare. Five rubber price stabilization policies from 1992 to 2016 were studied. Social welfare measurement was based on changes in the producer surplus and the consumer surplus compared to the budget and income from policy implementation. To measure producer surplus and consumer surplus, Thai rubber demand and supply models were produced using secondary information from 1987 to 2016. It was found that policy factors did not affect Thai rubber demand and supply. It could be stated that the price intervention policy did not affect Thai rubber markets. The consumer surplus decreased by 231.15529 billion Baht because rubber was bought at higher prices than the market, while the producer surplus increased by 228.20244 billion Baht because of rubber sold at higher prices than the market. The budget for policy implementation and operation loss amounted to 21.02061 billion Baht. Thus, social welfare lost due to policy implementation for 14 years accounted for 23.973.47 billion Baht, or 1,712.39 million Baht per year. There were three recommended options for Thailand's rubber price stabilization policies: 1) production policies that decrease plantation area and increase product quality, 2) farmer strengthening support, to serve as a driving mechanism for managing price uncertainty and to add rubber value by providing knowledge, innovation and technology to farmers; and 3) a public role change—from the operator to the director, in particular regarding commercial policies through previous public mechanisms, this would include a role in supporting business operators.

Keywords: para rubber, price policy, rubber price, social welfare

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของนโยบายราคาต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยทำการศึกษานโยบายรักษาเสถียรภาพราคายางพารา 5 นโยบาย ในช่วงปี พ.ศ. 2530–2559 ซึ่งการวัดสวัสดิการสังคมพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงส่วนเกินผู้ผลิตและส่วนเกินผู้บริโภค เปรียบเทียบกับงบประมาณและรายได้ของการดำเนินนโยบาย ในการวัดส่วนเกินผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ทำการสร้างแบบจำลองอุปสงค์และอุปทานยางพาราไทย โดยข้อมูลหุติยภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2530–2559 พบว่าปัจจัยด้านนโยบายไม่มีผลต่ออุปสงค์และอุปทานยางพาราของไทย จึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายการแทรกแซงราคาไม่มีผลต่อตลาดยางพาราของไทย เมื่อพิจารณาส่วนเกินผู้บริโภคที่ลดลงจากการซื้อขายในราคาที่แพงกว่าราคาตลาด เป็นเงิน 231,155.29 ล้านบาท ในขณะที่ส่วนเกินผู้ผลิตที่เพิ่มขึ้นจากการขายยางพาราในราคาสูงกว่าราคาตลาด คือ 228,202.44 ล้านบาท และงบประมาณในการดำเนินนโยบายและผลการดำเนินงานที่สูญเสีย เป็นเงิน 21,020.61 ล้านบาท ดังนั้นสวัสดิการสังคมที่สูญเสียจากการดำเนินนโยบายในแต่ละช่วง รวมเป็นระยะเวลา 14 ปี คือ 23,973.47 ล้านบาท หรือ 1,712.39 ล้านบาทต่อปี จากผลการศึกษาที่มีข้อเสนอทางเลือกนโยบายรักษาเสถียรภาพราคาใน 3 ประเด็น คือ 1) นโยบายด้านการผลิต ควรลดอุปทานส่วนเกินด้วยการลดพื้นที่เพาะปลูก และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ยางพารา 2) การสนับสนุนความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญของการดำเนินนโยบายและการแก้ไขปัญหาของตัวเกษตรกรเอง และ 3) การเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐจากผู้ดำเนินงานเป็นผู้กำกับแทน โดยเฉพาะนโยบายในเชิงพาณิชย์ควรใช้ศักยภาพของหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการแทน

คำสำคัญ: ยางพารา นโยบายราคา ราคายางพารา
สวัสดิการสังคม

คำนำ

การส่งเสริมการทำยางพาราให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และการหาพันธุ์ยางพาราที่ดีมาเผยแพร่แก่เจ้าของสวนยางพาราเป็นถ้อยแถลงนโยบายต่อรัฐสภาของนายปรีดิยพนมยงค์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการของนโยบายยางพาราในประเทศไทย เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2489 (Chomchan, 2014) และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา รัฐบาลได้มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดนี้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนการผลิตโดยการขยายพื้นที่ปลูกไปตามภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย และการสนับสนุนให้ใช้ยางพาราพันธุ์ดีเพื่อปลูกทดแทนยางพาราพันธุ์พื้นเมือง ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราและส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องมีรายได้จากกิจการยางพาราสูงขึ้นซึ่งเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาปลูกยางพารามากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกยางพารา เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ผู้แปรรูป ผู้ส่งออกและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาความสำคัญในมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศพบว่า มูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทย มีการส่งออกเป็นอันดับ 2 ของสินค้าเกษตรของประเทศรองจากสินค้าข้าว และในส่วนการค้าระหว่างประเทศไทยผลิตยางพาราเป็นอันดับ 1 ของโลก แต่ถึงแม้ว่ายางพาราไทยจะมีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดในตลาดโลก แต่ไทยอยู่ในฐานะผู้รับราคาซึ่งมีอิทธิพลจากตลาดโลก ดังนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของราคายางพาราในตลาดโลก ผู้ประกอบการและชาวสวนยางต้องรับความเสี่ยงจากภาวะราคาต่ำกว่าต้นทุน ส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนต่อหน่วยเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจยางพารา และเกิดการเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาด้วยการออกนโยบายช่วยเหลือในแต่ละช่วงของปัญหาราคายางตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนโยบายด้านการผลิต การตลาด และด้านราคา โดยเฉพาะนโยบายด้านราคาซึ่งเป็นการบิดเบือนกลไก

ตลาด แต่อย่างไรก็ดีด้วยบทบาทของรัฐบาลในการบริหารจัดการประเทศ จึงมีความจำเป็นในการออกนโยบายเพื่อบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น แม้ว่าผลจากการดำเนินนโยบายที่ผ่านมา มีข้อบ่งชี้และข้อเสนอแนะจากนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องว่า การแทรกแซงราคามีได้เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ราคายางพารา ยังคงมีความผันผวนตลอดระยะเวลา 25 ปี

ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของนโยบายราคาต่อระบบเศรษฐกิจไทย ของการดำเนินนโยบายในอดีตจนถึงปัจจุบันของรัฐบาล ได้สถานการณ์ราคายางพาราที่มีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอก จึงได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์และอุปทานยางพาราไทย และการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการสังคมจากการดำเนินนโยบายราคายางพาราในแต่ละช่วงเวลา เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะทางเลือกของนโยบายยางพาราไทยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1) การกำหนดขอบเขตการศึกษา ศึกษา นโยบายรักษาเสถียรภาพราคา ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2559

2) ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนโยบาย และผลการดำเนินนโยบาย รวมทั้งบทความ งานวิจัย และบทวิจารณ์ผลงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันโยบายยางพาราไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2559 รวมทั้งข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการรักษาเสถียรภาพราคายางพาราไทย

3) เครื่องมือและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เครื่องมือของการวิจัยเชิงปริมาณในการประเมินสวัสดิการของสังคมที่เกิดจากการดำเนินนโยบาย ด้วยการประมาณการฟังก์ชันอุปสงค์และอุปทานของยางพาราไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2560 และคำนวณการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการสังคมด้วยการหาส่วนเกินผู้ผลิตและส่วนเกินผู้บริโภค

4) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในการวัดสวัสดิการสังคมจากการดำเนินนโยบายรักษาเสถียรภาพราคายางพาราไทย เป็นการใช้เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (Welfare economics) เป็นเครื่องมือในการพิจารณา โดยการวัดความกินดีอยู่ดีของสังคม หรือสวัสดิการสังคม (Social welfare) ตามแนวคิดของ Alfred Marshall นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายซึ่งเป็นการวัดว่าคนทั้งหมดในสังคม อันประกอบด้วยผู้บริโภคทุกคน ผู้ผลิตทุกคน และรัฐบาล มีความกินดีอยู่ดีอย่างไร ทั้งนี้ความกินดีอยู่ดีของผู้บริโภควัดจากส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer surplus) ความกินดีอยู่ดีของผู้ผลิตวัดจากส่วนเกินของผู้ผลิต (Producer surplus) และความกินดีอยู่ดีของรัฐบาลวัดจากรายรับหักด้วยรายจ่ายรัฐบาล

สวัสดิการสังคม = ส่วนเกินผู้บริโภค + ส่วนเกินผู้ผลิต + รายรับรัฐบาล - รายจ่ายรัฐบาล

การวิเคราะห์สวัสดิการสังคมที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากการดำเนินนโยบายรักษาเสถียรภาพราคายางพาราด้วยการรับซื้อยางพาราในราคาที่สูงกว่าราคาตลาด เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงของส่วนเกินที่ผู้บริโภคได้รับ (Change in consumer surplus) การเปลี่ยนแปลงส่วนเกินที่ผู้ผลิตได้รับ (Change in producer surplus) และภาระค่าใช้จ่ายของรัฐ ทั้งนี้การพิจารณาส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer surplus) เป็นการวัดผลรวมของส่วนเกินผู้บริโภคทุกคนในตลาด โดยพิจารณาจากเส้นอุปสงค์ของตลาด ซึ่งเกิดจากความแตกต่างระหว่างความเต็มใจจ่ายกับราคาที่จ่ายจริง หรือการที่ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อยางพาราต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นเมื่อราคายางพาราสูงกว่าราคาตลาด หรือจ่ายเงินน้อยลงเมื่อราคายางต่ำกว่าราคาตลาด และส่วนเกินผู้ผลิต (Producer surplus) เป็นการวัดผลรวมของส่วนเกินผู้ผลิตของทุกคนในสังคม โดยพิจารณาจากเส้นอุปทานของตลาด ซึ่งส่วนเกินผู้ผลิตเกิดจากความแตกต่างระหว่างราคาตลาดกับราคาที่ผู้ผลิตยินดีผลิต หรือการที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายยางพาราได้รับเงิน

เพิ่มขึ้นเมื่อราคายางพาราสูงกว่าราคาตลาด หรือได้รับเงิน
น้อยลงเมื่อราคายางต่ำกว่าราคาตลาด ทั้งนี้เพื่อพิจารณา
ว่าสวัสดิการสังคมในภาพรวมเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก
หรือทางลบซึ่งเป็นผลจากนโยบายราคายางพารา

ในการวัดสวัสดิการสังคมจากการแทรกแซงราคา
ซึ่งเป็นมาตรการที่รัฐดำเนินการในช่วงราคายางพารา

ตกต่ำ โดยรับซื้อตามราคาเป้าหมายซึ่งสูงกว่าราคาตลาด
ทั้งนี้เพื่อขึ้นราคาตลาดให้ปรับตัวสูงขึ้นตามราคา
เป้าหมาย ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์สวัสดิการสังคมจากการ
ดำเนินนโยบายได้ ดังแสดงใน Figure 1

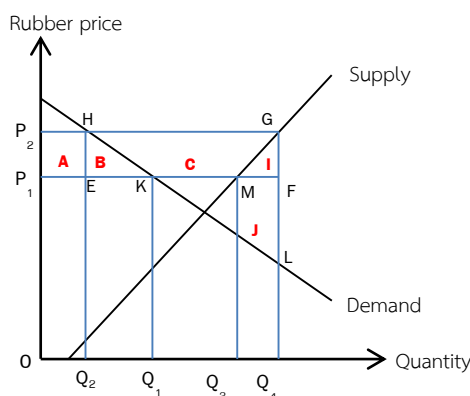

Figure 1 Social welfare measurement

Source: Pochanukul Suzuki and Sapsisanjai (2014)

เมื่อราคากดต่ำ (OP_1) รัฐทำการกำหนดราคา
เป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าราคาตลาด (OP_2) ทำให้ความต้องการ
เสนอขายเพิ่มขึ้นพิจารณาบนเส้นอุปทานจากจุด M
เป็นจุด G คิดเป็นปริมาณ Q_3Q_4 (จาก $0Q_3$ เป็น $0Q_4$) แต่
ความต้องการซื้อลดลงพิจารณาบนเส้นอุปสงค์จากจุด K
เป็นจุด H คิดเป็นปริมาณ Q_2Q_1 (จาก $0Q_1$ เป็น $0Q_2$)
ดังนั้นรัฐรับซื้อยางพาราในปริมาณส่วนเกิน คือ Q_2Q_4
ในราคาเป้าหมาย และนำไปจำหน่ายในราคาตลาด ซึ่งต่ำ
กว่าราคาเป้าหมาย ต้นทุนการรับซื้อ คือ Q_2Q_4GH และรัฐ
นำยางพาราไปจำหน่ายในราคา OP_1 รัฐมีรายได้ Q_2Q_4FE
ดังนั้นรายได้สุทธิจากการขายติดลบ $HGEF$

$$\Delta CS = -(P_1P_2HE + EHK) = -(A+B) = -A-B$$

$$\Delta PS = (P_1P_2HE + EHK + KMGH) = A+B+C$$

$$\Delta \text{รายจ่ายของรัฐ} = -(EFGH) = -(B+C+I) = -B-C-I$$

ดังนั้นสวัสดิการสังคม คือ $-B-I$

B คือ CS ที่ลดลงจากการซื้อของแพงขึ้น

I คือ ส่วนหนึ่งของความสูญเสียจากการผลิตเพิ่ม
ถึงระดับที่ต้นทุนของสังคมเพิ่มสูงกว่าประโยชน์ที่สังคม
ได้รับเพิ่ม

$$\text{พื้นที่สามเหลี่ยม I} = \frac{1}{2} KF \times FG = \frac{1}{2} \Delta Q_S \times \Delta P$$

$$\text{พื้นที่สามเหลี่ยม B} = \frac{1}{2} KF \times FL = \frac{1}{2} \Delta Q_D \times \Delta P$$

$$\text{เมื่อ } \Delta Q_S = (0Q_3 - 0Q_1)$$

$$\Delta P = (OP_2 - OP_1)$$

$$\Delta Q_D = (0Q_1 - 0Q_2)$$

ในการคำนวณความสูญเสียทางเศรษฐกิจ
จำเป็นต้องมีอุปสงค์และอุปทานของยางพารา ดังนั้นการ
สร้างแบบจำลองอุปสงค์และอุปทานยางพาราไทย จึงเป็น
เครื่องมือที่ใช้พิจารณาสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในตลาดกลาง
ยางพารา โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2530–2559
(ค.ศ. 1987–2016) ในการสร้างระบบสมการอุปสงค์และ

อุปทานยางพาราไทย โดยอุปสงค์ยางพาราไทยประกอบด้วย อุปสงค์การใช้ยางพาราภายในประเทศไทย และอุปสงค์ การส่งออกยางพารา ด้วยวิธีการ Seemingly Unrelated Regression (SUR) เนื่องจากสมการอุปสงค์และอุปทาน มีความสัมพันธ์กันในลักษณะของระบบสมการ โดยมีราคา ที่เกษตรกรได้รับเป็นตัวแปรต้นในการพิจารณาทั้งสอง สมการ

ผลการวิจัย

ในการวัดสวัสดิการสังคมจากการแทรกแซง ราคา ซึ่งเป็นมาตรการที่รัฐดำเนินการในช่วงราคา ยางพาราตกต่ำ โดยรับซื้อตามราคาเป้าหมายซึ่งสูงกว่า ราคาตลาด ทั้งนี้เพื่อขึ้นราคาส่งออกให้ปรับตัวสูงขึ้นตาม ราคาเป้าหมาย ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์สวัสดิการสังคมจาก การดำเนินนโยบาย โดยการวัดความเปลี่ยนแปลงส่วนเกิน ผู้ผลิตและส่วนเกินผู้บริโภค เปรียบเทียบกับงบประมาณ ที่ใช้ดำเนินงานและรายได้จากการดำเนินนโยบาย โดยมี ขั้นตอนการคำนวณ ดังนี้

การสร้างแบบจำลองอุปสงค์และอุปทานยางพารา

ในการคำนวณสวัสดิการสังคม จำเป็นต้องมี อุปสงค์และอุปทานของยางพารา ดังนั้นจึงทำการสร้าง แบบจำลองอุปสงค์และอุปทานยางพาราไทย เพื่อพิจารณา สวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในตลาดยางพารา ด้วยวิธีการ Seemingly Unrelated Regression (SUR) โดยใช้ข้อมูล ทุติยภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2530–2559 (ค.ศ. 1987–2016) ในการสร้างระบบสมการอุปสงค์และอุปทานยางพาราไทย โดยอุปสงค์ยางพาราไทยประกอบด้วย อุปสงค์การใช้ ยางพาราภายในประเทศไทย และอุปสงค์การส่งออกยางพารา

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์ และอุปทานด้วยการพิจารณาจากปัจจัย 19 ปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์อุปทาน รวมทั้งปัจจัยของการมี นโยบายราคา พบว่านโยบายแทรกแซงราคาของรัฐไม่มี ผลต่ออุปสงค์และอุปทานของยางพาราไทย โดยปัจจัยที่มี ผลต่ออุปสงค์และอุปทานยางพารา ดังแสดงใน Table 1

Table 1 Factors affecting Thai rubber demand and supply

Dependent variables	Independent variables
1. Thai rubber supply	
Qs: quantity of rubber yields in Thailand (thousand tons)	1) PP: unsmoked rubber sheets, grade 3, sold by farmers (Baht per kg) 2) AH: plantation area (hectares) 3) YIELD: harvest area (hectares)
2. Thai rubber demand: QD	
2.1 Local rubber demand	
QDth: quantity of local rubber used (thousand tons)	1) PP: unsmoked rubber sheets, grade 3, sold by farmers (Baht per kg.) 2) POPTHAI: number of Thai population (thousand)
2.2 Demand of exported rubber	
QDex: quantity of exported unsmoked rubber sheets, Grade 3 (thousand tons)	1) PP: unsmoked rubber sheets, grade 3, sold by farmers (Baht per kg) 2) QW: quantity of global natural rubber used (thousand tons)

ตัวแปรที่มีผลต่ออุปสงค์และอุปทานยางพาราไทย ทั้งราคายางแผ่นดิบชั้น 3 ที่เกษตรกรได้รับ พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตเฉลี่ยต่อเฮกตาร์ และจำนวนประชากรไทย ใช้ข้อมูล จาก Food and Agriculture Organization of the United Nations (2010)

จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่มี ผลต่ออุปสงค์และอุปทาน สามารถเขียนสมการ ดังนี้

$$\ln Q_s = -16.1183 (0.000306) + 0.0000135 (9.90E-06)$$

$$\ln PP + 0.99999^{***} (1.83E-05) \ln AH + 1.00002^{***} (2.10E-05) \ln YIELD$$

$$\ln QD_{th} = -87.9595 (3.557181) - 0.09689^{***} (3.557181)$$

$$\ln PP + 8.38446^{***} (0.337463) \ln POPTHAI + 0.2223^{***} (0.044051) \ln THA + 0.25754 AR1$$

$$\ln QD_{ex} = -4.8998 (1.700423) - 0.28105^{***} (0.093277)$$

$$\ln PP + 1.49614^{***} (0.216908) \ln QW + 0.5665 AR1$$

ค่าในวงเล็บ คือ ค่าเคลื่อนเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) และ *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

รูปแบบราคายางพาราในการวัดสวัสดิการสังคม

การดำเนินนโยบายโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นต่อสังคม ประกอบด้วย ผู้ผลิต ผู้บริโภค และรัฐ ตามแนวคิดสวัสดิการสังคม โดยมี งบประมาณของรัฐเป็นต้นทุนของนโยบาย ประสิทธิภาพ ของนโยบายใช้การวัดสวัสดิการสังคมในการประเมิน ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากการใช้งบประมาณ การวัด สวัสดิการสังคมเกิดจากผลส่วนเกินผู้ผลิต ส่วนเกิน ผู้บริโภค รายรับของรัฐ และรายจ่ายของรัฐ มีความ แตกต่างกันตามรูปแบบการดำเนินงานของโครงการ โดยใน การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการ สังคมที่เกิดจาก 5 นโยบายด้านราคา ในช่วงปี พ.ศ. 2530–2559

จากการศึกษาการดำเนินนโยบายด้านราคาที่มี ผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคา โดยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ ระหว่าง ราคาตลาดก่อนการแทรกแซง (P_1) ราคาแทรกแซง ที่รับซื้อ (P_2) และราคาตลาดเฉลี่ยของปีที่ดำเนินนโยบาย (P_3) ดังแสดงใน Figure 2

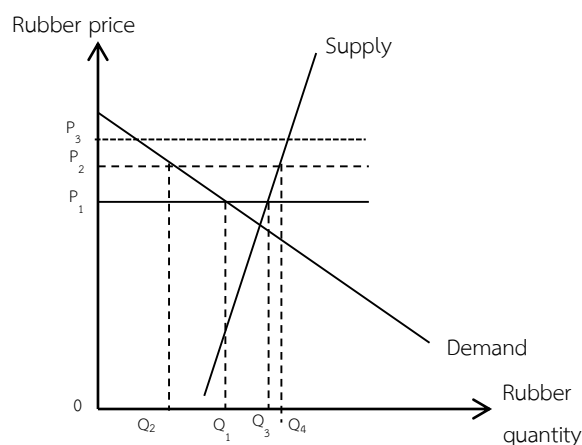

Figure 2 Relationship of the price-level before intervention (P_1), the intervened price (P_2) and the average annual market price (P_3)

จากการศึกษาพบว่า เกิดความสัมพันธ์ของราคา ใน 3 รูปแบบ คือ

ราคาตลาดเฉลี่ยสูงกว่าราคาแทรกแซง ($P_3 > P_2$) เป็นภาวะที่ราคายางพาราในตลาดมีระดับสูงกว่าราคาที่รัฐประกาศรับซื้อเพื่อแทรกแซงราคา หรือสูงกว่าราคาเป้าหมายที่รัฐกำหนด ทั้งนี้ไม่สามารถสรุปได้ว่าราคาตลาดที่สูงขึ้นเป็นผลจากการดำเนินนโยบายแทรกแซงราคาดังกล่าว แต่การดำเนินนโยบายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงส่วนเกินผู้ผลิต ส่วนเกินผู้บริโภค และสวัสดิการสังคม

ราคาตลาดเฉลี่ยต่ำกว่าราคาแทรกแซง ($P_3 < P_2$) เป็นภาวะที่ราคาตลาดต่ำกว่าราคารับซื้อตามนโยบายหรือราคาเป้าหมายของนโยบายที่ต้องการให้ราคายางเพิ่มขึ้นจากการดำเนินนโยบาย

ราคาตลาดเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับราคาแทรกแซง ($P_3 = P_2$) เมื่อทำการรับซื้อยางพาราในราคาเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในท้ายที่สุดราคาตลาดปรับตัวเพิ่มขึ้นเท่ากับราคาแทรกแซงที่ดำเนินการตามโครงการ

การวัดสวัสดิการสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการประเมินผลของนโยบายด้วยการวัดการเปลี่ยนแปลงของสวัสดิการสังคม ใน 5 นโยบาย ตามลำดับของช่วงเวลา โดยในแต่ละนโยบายมีรูปแบบความสัมพันธ์ของราคาก่อนการแทรกแซง ราคาตลาดเฉลี่ยและราคาแทรกแซงที่แตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการสังคม ดังนี้

1. โครงการแทรกแซงตลาดยางพาราไทย (Thai Rubber Market Intervention Scheme) ปี พ.ศ. 2535–2545 โดยในตลอดช่วงเวลา 10 ปีของโครงการมีรูปแบบความสัมพันธ์ของราคาตลาดและราคาแทรกแซงแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่

1.1 ราคาตลาดเฉลี่ยสูงกว่าราคาแทรกแซง ($P_3 > P_2$) เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2537, 2538, 2539, 2543 และ 2545 ซึ่งในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกมีการขยายตัวมากซึ่งมีผลโดยตรง

ต่ออุปสงค์ยางพาราทำให้ระดับราคายางพาราปรับตัวสูงขึ้น และในปี พ.ศ. 2543 ภาวะเศรษฐกิจเริ่มปรับตัวหลังจากภาวะวิกฤติทางการเงิน

1.2 ราคาตลาดเฉลี่ยต่ำกว่าราคาแทรกแซง ($P_3 < P_2$) เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2536, 2540, 2541, 2542 และ 2544 ซึ่งเป็นช่วงที่ภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นทั่วโลกซึ่งเป็นตลาดของยางพาราเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ราคายางพาราในตลาดลดลงเนื่องจากการหดตัวของภาวะเศรษฐกิจ

1.3 ราคาตลาดเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับราคาแทรกแซง ($P_3 = P_2$) เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของการดำเนินนโยบายแทรกแซง อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2535 นี้ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับต่ำกว่าราคาคุณภาพที่ได้จากการประมาณการณ์เส้นอุปสงค์และอุปทาน

โครงการแทรกแซงตลาดยางพาราที่มีระยะเวลาการดำเนินโครงการต่อเนื่องเป็นเวลา 10 ปี ราคารับซื้อหรือราคาแทรกแซงมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดเฉลี่ยแตกต่างกันตามภาวะเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการสังคมในช่วงเวลาของการดำเนินโครงการพบว่า ในภาพรวมสวัสดิการสังคมลดลงจากการจ่ายเงินเพิ่มขึ้นในการซื้อของผู้ซื้อและการดำเนินโครงการที่ขาดทุนของรัฐ โดยสวัสดิการสังคมลดลงคิดเป็นมูลค่า 19,332.06 ล้านบาท เกิดจากส่วนเกินผู้บริโภคที่ลดลงจากการที่ผู้ซื้อต้องจ่ายเงินซื้อยางพาราในราคาสูงขึ้นจากราคาเฉลี่ยของตลาด 65,849.09 ล้านบาท ซึ่งมากกว่าส่วนเกินผู้ผลิตที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้นจากการขายยางพาราในราคาสูงขึ้น 62,326.53 ล้านบาท และผลการขาดทุนของโครงการ 15,809.50 ล้านบาท

2. โครงการสนับสนุนสถาบันเกษตรกรแปรรูปยางเพิ่มมูลค่าเพื่อแก้ไขปัญหาราคายางตกต่ำ (Farmers' Institute Supporting Project) ปี พ.ศ. 2552–2553 มีเป้าหมายเพื่อชะลอการปล่อยผลผลิตออกสู่ตลาด โดยให้สินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกรเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อยางพาราจากสมาชิก เพื่อสำหรับแปรรูป เก็บสต็อก

และระยะเวลาที่เหมาะสมทำการจำหน่ายยางพาราเพื่อสร้างกำไรแก่สถาบันเกษตรกร โดยสวัสดิการสังคมพิจารณาจากระดับราคาเฉลี่ยก่อนเริ่มโครงการ ในปี พ.ศ. 2552 ราคา 59.46 บาท/กก. (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2009) และเมื่อสิ้นสุดโครงการระดับราคายางแผ่นดิบคุณภาพ 3 มีราคาเฉลี่ย 82.88 บาท/กก. (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2010) ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายของโครงการที่ต้องการให้ราคายางพาราสูงขึ้น 80 บาท/กก. เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว

สวัสดิการสังคมจากโครงการสนับสนุนเกษตรกรแปรรูปยางเพิ่มมูลค่าเพื่อแก้ไขปัญหาราคายางตกต่ำ มีผลทำให้สวัสดิการสังคมดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่เริ่มฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจึงส่งผลให้ปริมาณความต้องการยางพาราเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้ระดับราคายางพาราในประเทศปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตได้ในราคาสูงขึ้นมากกว่าราคาเป้าหมายที่โครงการกำหนด ประกอบกับโครงการสามารถสร้างผลกำไรจากการขายยางพาราที่นำมาแปรรูปและเก็บเพื่อรอจำหน่ายในราคาที่เหมาะสม โดยมีสวัสดิการสังคมรวมเพิ่มขึ้น 4,136.48 ล้านบาท เกิดจากส่วนเกินผู้ผลิตที่สามารถขายยางพาราในราคาสูงขึ้น 65,727.12 ล้านบาท และผลกำไรจากการขายยางพาราในโครงการ 17.00 ล้านบาท ซึ่งมากกว่าส่วนเกินผู้บริโภคที่ลดลง 61,337.63 ล้านบาท

3. โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายางพารา (Farmers' Institute Potential Development Project) พ.ศ. 2555 เป็นการสนับสนุนวงเงินกู้ให้สถาบันเกษตรกรรับซื้อน้ำยางสด ยางแผ่นดิบ หรือยางก้อนถ้วยเพื่อนำมาแปรรูปหรือรวบรวมขายให้กับองค์การสวนยาง โดยสวัสดิการสังคมพิจารณาจากระดับราคาเฉลี่ยก่อนเริ่มโครงการ ในปี พ.ศ. 2555 ราคา 81.15 บาท/กก. โดยตั้งเป้าหมายชกนาราคาให้สูงขึ้น 120 บาท/กก. รัฐบาลประกาศซื้อยางแผ่นดิบชั้น 3 ราคา 92 บาท/กก. เมื่อดำเนินโครงการแล้วพบว่าราคาเฉลี่ย

ยางแผ่นดิบชั้น 3 ที่เกษตรกรได้รับในปี พ.ศ. 2555 และ 2556 คือ 81.15 และ 74.75 บาท/กก. ตามลำดับ ดังนั้นในช่วงระยะเวลาในการดำเนินโครงการระดับราคาไม่มีการปรับตัวสูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดได้ (State Audit Office of the Kingdom of Thailand, 2017)

ด้วยภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจตะวันออกกลาง และการฟื้นตัวหลังน้ำท่วมใหญ่ในประเทศไทย มีผลกระทบต่อปริมาณความต้องการยางพาราส่งผลให้ราคายางพาราตกต่ำ การดำเนินนโยบายของรัฐในการให้สถาบันเกษตรกรรับซื้อเพื่อชกนาราคา และชะลอปริมาณยางพาราที่ออกสู่ตลาดไม่สามารถทำให้ระดับราคาในตลาดเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดและส่งผลให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการที่ผู้ซื้อต้องซื้อยางพาราในราคาสูงขึ้นและค่าใช้จ่ายของโครงการที่เกิดขึ้น ซึ่งสูงกว่าประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากการขายยางพาราได้ในราคาที่สูงขึ้น โดยสวัสดิการสังคมรวมลดลง 442.38 ล้านบาท เกิดจากส่วนเกินผู้บริโภคที่ลดลง 31,441.19 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ 229.05 ล้านบาท ซึ่งมากกว่าส่วนเกินผู้ผลิตที่เพิ่มขึ้น 31,227.87 ล้านบาท ทั้งนี้จากการรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยไม่พบรายรับของโครงการ ทั้งจากเอกสารโครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายางพารา และการบริหารจัดการสต็อกยางพาราของรัฐบาล การยางแห่งประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ศึกษาโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และเอกสารอื่นๆ

4. โครงการสร้างมูลค่ากันชนเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง (Buffer Product Project) พ.ศ. 2557 โดยองค์การสวนยางใช้เงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อรับซื้อยางแผ่นรมควันชั้น 3 ในราคาขึ้นนำตลาดสู่ราคาเป้าหมาย 60 บาท/กก. ในวงเงินสินเชื่อ 6,000 ล้านบาท รวมระยะเวลา 6 เดือน (Chomchan, 2014) โดยสวัสดิการสังคมพิจารณาจากระดับราคาเฉลี่ยก่อนเริ่มโครงการ ในปี พ.ศ. 2557 ราคา 50.22 บาท/กก. (Food and Agriculture Organization of

the United Nations, 2014) ผลด้านราคาพบว่า ราคาเฉลี่ยยางแผ่นดิบชั้น 3 ที่เกษตรกรได้รับในปี พ.ศ. 2558 คือ 50.02 บาท/กก. (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2015) ดังนั้นการดำเนินโครงการจึงไม่สามารถทำให้ระดับราคาตลาดสูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดได้

โครงการสร้างมูลภัณฑ์กันชนฯ เป็นการรับซื้อยางพาราจากเกษตรกรและส่งออกโดยไม่ทำการเก็บสต็อก เช่นปีที่ผ่านมา ผลจากการรับซื้อขององค์การสวนยาง ส่งผลให้สวัสดิการสังคมโดยรวมลดลง 898.06 ล้านบาท เกิดจากส่วนเกินผู้บริโภคที่ลดลง 38,653.16 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ 229.05 ล้านบาท ซึ่งมากกว่าส่วนเกินผู้ผลิตที่เพิ่มขึ้นจากการขายยางในราคาสูงขึ้นที่ 37,984.15 ล้านบาท ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลผลกำไรหรือขาดทุนของโครงการที่ชัดเจน มีเพียงมูลค่ายางที่ทำการประมูลได้ 8,553.30 ล้านบาท (Agricultural News, 2015)

5. โครงการส่งเสริมการใช้ยางของหน่วยงานภาครัฐ (The Public Sector's Rubber Utilization Promotion Project) เป็นการเปิดรับซื้อยางพาราจากเกษตรกรรายย่อย จำนวน 100,000 ตัน ให้สิทธิเกษตรกรคนละ 150 กิโลกรัม โดยรับซื้อยางแผ่นดิบคุณภาพ 3 สูงสุดไม่เกิน 45 บาท/กก. ดำเนินการรับซื้อตั้งแต่วันที่ 25 มกราคมถึง 30 มิถุนายน พ.ศ. 2559 โดยสวัสดิการสังคมพิจารณาจากระดับราคาเฉลี่ยก่อนเริ่มโครงการ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 ราคา 36.93 บาท/กก. รับซื้อยางราคา 45 บาท/กก. ผลด้านราคาพบว่า ราคาเฉลี่ยยาง

แผ่นดิบชั้น 3 ที่เกษตรกรได้รับเฉลี่ย 6 เดือน ตามระยะเวลาโครงการ ในปี พ.ศ. 2558 คือ 47.96 บาท/กก. (Office of Agricultural Economics, 2015)

การรับซื้อยางภายใต้โครงการส่งเสริมการใช้ยางภาครัฐ เป็นการเปิดจุดรับซื้อยางจากเกษตรกรรายย่อยโดยตรง และมีการใช้งบประมาณจำนวนมากที่สุด โดยเปรียบเทียบกับกำหนดยุทธศาสตร์นโยบายราคาทั้ง 5 นโยบาย ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินนโยบายมีมากกว่าส่วนเกินผู้ผลิตที่ได้รับจากการขายยางสูงกว่าราคาตลาด ส่งผลให้สวัสดิการสังคมของโครงการฯ รวมลดลงมูลค่า 7,437.45 ล้านบาท ซึ่งเกิดจากส่วนเกินผู้บริโภคที่ลดลง 33,874.22 บาท และค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ 4,500.00 ล้านบาท มากกว่าส่วนเกินผู้ผลิตที่สามารถขายยางในราคาสูงขึ้น 30,936.77 ล้านบาท

นโยบายรักษาเสถียรภาพราคาของยางพาราของไทยเป็นนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ผลิต ซึ่งเป็นเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพื่อให้ได้รับราคาผลผลิตที่สูงตามความต้องการหรือข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งที่เกิดปัญหา จากการศึกษาค้นพบว่า ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรน้อยกว่าส่วนเกินของผู้รับซื้อยางที่ลดลง ซึ่งในขั้นตอนการดำเนินงานไม่สามารถให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราเข้าร่วมโครงการได้ทั้งหมด จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผลรวมของสวัสดิการที่เกิดขึ้นต่อสังคมเป็นลบ นั่นคือในภาพรวมสังคมเสียประโยชน์จากการเสียประโยชน์ของผู้บริโภคและงบประมาณรัฐ ทั้งนี้สามารถแสดงผลสรุปใน Table 2

Table 2 Social welfare from price stabilization policies between 1992 and 2016 (million Bath)

Project	Consumer surplus	Producer surplus	Budget	Loss/Profits	Social welfare	
					All	Per year
1. Thai Rubber Market Intervention Scheme	-65,849.09	62,326.53	-	-15,809.50	-19,332.06	-1,933.21
2. Farmers' Institute Supporting Project	-61,337.63	65,727.12	-270.00	17.00	4,136.49	2,068.24
3. Farmers' Institute Potential Development Project	-31,441.19	31,227.87	- 229.06	NA	-442.38	-442.38
4. Buffer Product Project	-38,653.16	37,984.15	-229.06	NA	-898.06	-898.06*
5. The Public Sector's Rubber Utilization Promotion Project	-33,874.22	30,936.77	-4,500.00	NA	-7,437.46	-7,437.46*
Total	-231,155.29	228,202.44	-5,228.11	-15,792.50	-23,973.47	
Per year	-16,511.09	16,300.17	-373.44	-1,128.04	-1,712.39	

* 6 months

วิจารณ์ผลการวิจัย

ปัญหาราคายางพาราของประเทศไทยเป็นปัญหาที่มีสาเหตุจากการมีปริมาณยางพารามากเกินกว่าความต้องการ ซึ่งถูกกำหนดจากปัจจัยภายนอกที่ตลาดยางพาราพึ่งพาตลาดส่งออกเป็นสำคัญ การดำเนินนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาราคายางตกต่ำด้วยการแทรกแซงราคา จึงเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่มักถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในระยะสั้น เนื่องจากเป็นนโยบายที่เห็นผลได้รวดเร็วและไม่ซับซ้อน ทำให้เกษตรกรได้รับความพึงพอใจอย่างเป็นรูปธรรม

จากผลการวิจัยโครงการมาตรการแทรกแซงตลาดยางพาราเพื่อป้องกันการทุจริต ซึ่งทำการประเมินผลของนโยบายถึงความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการแทรกแซงตลาดยางพารา พบว่าการแทรกแซงตลาดในช่วงปี พ.ศ. 2535-2545 เกิดสวัสดิการ

สังคมที่สูญเสียไปจากการดำเนินนโยบาย (Pochanukul Suzuki and Sapsisanjai, 2014) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ที่ได้ทำการศึกษานโยบายด้านราคาเพิ่มเติมในช่วงปี พ.ศ. 2546-2559 คือ การแทรกแซงระบบตลาดด้วยการรับซื้อยางพาราในราคาที่กำหนดส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการสังคม โดยผู้ได้รับผลประโยชน์ คือ กลุ่มเป้าหมายของนโยบาย ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในขณะที่สวัสดิการสังคมที่ลดลงเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการที่รับซื้อยางพาราและค่าใช้จ่ายของภาครัฐ ดังนั้นจึงทำให้เกิดความสูญเสียในการใช้ทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจมากกว่าผลได้ที่เกิดขึ้น

ประสิทธิภาพของนโยบาย เมื่อพิจารณาในรายโครงการที่ดำเนินการพบว่า ช่วงปี พ.ศ. 2552-2553 โครงการสนับสนุนสถาบันเกษตรกรให้รับซื้อน้ำยางจากสมาชิก เพื่อแปรรูปและจำหน่ายเมื่อราคาเหมาะสมเป็นโครงการเดียวที่มีสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้น แต่ไม่

สามารถกล่าวได้ว่าเป็นผลจากการดำเนินนโยบาย เนื่องจากการสร้างแบบจำลองอุปสงค์และอุปทานพบว่า อุปสงค์และอุปทานยางพาราไม่มีความสัมพันธ์กับ นโยบายแทรกแซงราคาและราคายางพาราในประเทศ แต่เป็นผลจากปัจจัยภายนอก ซึ่งในช่วงปลายปี พ.ศ. 2553 เศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัวอย่างชัดเจน หลังจากการหดตัวในช่วงปี พ.ศ. 2552 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปริมาณและรายรับจากการดำเนินงาน พบว่ามีการใช้จ่ายงบประมาณน้อยกว่าโครงการอื่นเมื่อ เปรียบเทียบ รวมทั้งแนวทางการดำเนินนโยบายที่ให้ สถาบันเกษตรกรมีส่วนร่วมในการรับซื้อยางพาราแทน การรับซื้อแปรรูปและเก็บสต็อกโดยรัฐ ดังเช่นโครงการ แทรกแซงตลาดยางฯ ที่มีสวัสดิการสังคมลดลงมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบ จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและลดบทบาทของรัฐในการเป็นผู้ดำเนินการ จะเป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

นโยบายรักษาเสถียรภาพราคายางพาราของไทย เป็นนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ผลิตซึ่งเป็นเกษตรกร ผู้ปลูกยางพารา และสถาบันเกษตรกร เพื่อให้ได้รับราคา ผลผลิตที่สูงตามความต้องการ หรือข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้น ในแต่ละครั้งที่เกิดปัญหาราคายางพาราดตกต่ำ ซึ่งในการ แทรกแซงราคาส่งผลให้สวัสดิการสังคมลดลง จากการ ดำเนินนโยบายในแต่ละช่วง รวมระยะเวลาที่ดำเนิน นโยบาย 14 ปี คือ 23,973.47 ล้านบาท หรือ 1,712.39 ล้านบาทต่อปี และจากการศึกษายังพบว่า ปัจจัยด้าน นโยบายไม่มีผลต่ออุปสงค์และอุปทานยางพาราของไทย จึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายการแทรกแซงราคาไม่มีผลต่อตลาด ยางพาราของไทย แต่ส่งผลให้ส่วนเกินผู้บริโภคลดลง จากการซื้อยางในราคาที่แพงกว่าราคาตลาดเป็นเงิน 231,155.29 ล้านบาท ส่วนเกินผู้ผลิตเพิ่มขึ้นจากการขาย ยางพาราในราคาสูงกว่าราคาตลาด คือ 228,202.44 ล้านบาท ในขณะที่งบประมาณในการดำเนินนโยบายและผลการ

ดำเนินงานที่สูญเสีย เป็นเงิน 21,020.61 ล้านบาท จึงอาจ กล่าวได้ว่านโยบายรักษาเสถียรภาพราคาที่ยมุ่งเน้นการ แทรกแซงกลไกตลาดเป็นนโยบายที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากส่งผลให้สวัสดิการของสังคมลดลง จากการศึกษา แนวคิดและรูปแบบการดำเนินนโยบายรักษาเสถียรภาพ ราคายางพาราและประสิทธิภาพของนโยบาย มีข้อเสนอ ทางเลือกนโยบายรักษาเสถียรภาพราคาใน 3 ประเด็น คือ นโยบายด้านการผลิต ควรลดอุปทานส่วนเกินด้วยการลด พื้นที่เพาะปลูก และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ยางพารา การสนับสนุนความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร เพื่อเป็นกลไก ขับเคลื่อนสำคัญของการดำเนินนโยบายและการแก้ไข ปัญหาของเกษตรกร และการเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐ จากผู้ดำเนินงานเป็นผู้กำกับแทน โดยเฉพาะนโยบาย ในเชิงพาณิชย์ และควรใช้ศักยภาพของหน่วยงานที่มีความ เชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์ เรื่อง การ วิเคราะห์นโยบายรักษาเสถียรภาพราคายางพาราไทย ได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี โสคติยานุรักษ์ ในการให้คำปรึกษาเพื่อจัดทำดัชนีพนธ์ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริดา ชินประทีป ที่กรุณา ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ เพื่อดัชนีพนธ์มีความสมบูรณ์ขึ้นและสามารถจัดทำเป็น บทความในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Agricultural News. 2015. Various Outstanding Rubber Credits. **Thai Rath**. (2 June 2015): 8. [in Thai]

- Chomchan, S. 2014. **Dynamics of Thailand's agricultural policy: from the past to the present, part 2 specific Thailand's agricultural policy.** 609 p.
In Research Report. Bangkok: The Thailand Research Fund. [in Thai]
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2009-2015. **Crop: Rubber.** [Online]. Available <http://www.fao.org/faostat/en/#data/PP> (1 March 2017).
- Office of Agricultural Economics. 2015. **Agricultural Statistic of Thailand.** [Online]. Available <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/yearbook58.pdf> (1 March 2017).
- Pochanukul Suzuki, P. and P. Sapsisanjai. 2014. **Study on a Market Intervention Policy on Rubber to Prevent Corruption.** Bangkok: Office of The National Anti-Corruption Commission. 23 p. [in Thai]
- State Audit Office of the Kingdom of Thailand. 2017. **Farmers' Institute Potential Development to Stabilize Rubber Prices and Manage the Government's Stocks.** Bangkok: Rubber Authority of Thailand, Ministry of Agriculture and Cooperatives. [Online]. Available <http://www.oag.go.th> (17 January 2018).